

Sirküler No: 4327

Sirküler Tarihi:11.12.2024

KONU: FİRMALAR ENVANTER SAYIM İŞLEMİNİ YIL SONUNA KADAR TAMAMLAMALARI GEREKİR.

Vergi Usul Kanunu'nun 186. Maddesinde Envanter Çıkarmak hükmü yer almakta olup; kanun metni şöyledir:

Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmektir. Şu kadar ki, ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mutata olmayan malların değerleri tahminen tespit olunur. Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dahil iktisadi kıymetleri ifade eder. "

Yukarıdaki hükümden anlaşılacağı üzere, emtia envanteri çıkarma işlemi, emtiayı fiilen saymak, ölçmek, tartmak suretiyle fiziki mevcudiyetin tespitidir.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Envanter Konulu 66. Maddesinde:

(1) Her tacir, ticari işletmesinin açılışında, taşınmazlarını, alacaklarını, borçlarını, nakit parasının tutarını ve diğer varlıklarını eksiksiz ve doğru bir şekilde gösteren ve varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkarır.

(2) Tacir açılıştan sonra her faaliyet döneminin sonunda da böyle bir envanter düzenler. Faaliyet dönemi veya başka bir kanuni terimle hesap yılı oniki ayı geçemez. Envanter, düzenli bir işletme faaliyetinin akışına uygun düşen süre içinde çıkarılır.

(3) Maddi duran malvarlığına dahil varlıklarla, ham ve yardımcı maddeler ve işletme malzemeleri düzenli olarak ikame ediliyor ve toplam değerleri işletme için ikinci derecede önem taşıyorsa, değişmeyen miktar ve değerle envantere alınırlar; şu şartla ki, bunların mevcutları miktar, değer ve bileşim olarak sadece küçük değişikliklere uğramış olsunlar. Ancak, kural olarak üç yılda bir fiziksel sayım yapılması zorunludur.

(4) Aynı türdeki stok malvarlığı kalemleri, diğer aynı nitelikteki veya yaklaşık aynı değerdeki taşınabilir malvarlığı unsurları ve borçlar ayrı ayrı gruplar halinde toplanabilir ve ortalama ağırlıklı değer ile envantere konulabilir.

hükmüne yer verilmiştir.

Gerçek ve tüzel kişi firmalarının bir kısmı dönem sonlarında sadece mal mevcutları için fiili sayım ve bunlara paralel kayıt yapmaktadır. Oysa yukarıda kanun hükümlerinde belirtildiği üzere;

- Taşınır, taşınmaz tüm iktisadi kıymetlerin,
- Stokların,
- Alacakların,
- Borçların,
- Nakit para tutarının, çeklerin, senetlerin ve diğer tüm varlıkların

değerinin teker teker sayımı, listelenmesi ve Envanter Defterine kaydı gerekmektedir.

Fiili sayımlar sonucunda çıkan eksik veya fazla farkların yasal kayıtlara intikali zorunludur.

Fiilen mevcut olup yasal kayıtlarda yer almayan emtialar, varlıklar gelir kaydedilmek suretiyle kayıtlara intikal ettirilir.

Fiilen mevcut olmayan ancak yasal kayıtlarda yer alan emtialar, varlıklar ise sermayede vuku bulmuş bir azalmadır ve kayıtlardan çıkarılmalıdır. Dolayısı ile bu tür olaylar ile ilişkin sermayedeki azalmalar Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca kanunen kabul edilmeyen gider mahiyetindedir.

Kayıtlardan çıkarılması gereken iktisadi kıymetlere ilişkin Katma Değer Vergisi'nin indirimini özellik arz etmektedir.

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "İndirilemeyecek Katma Değer Vergisi" maddesine 7104 Sayılı Kanun'un 9.maddesi ile, yürürlük tarihi 06.04.2018 olmak üzere, aşağıdaki parantez içi hüküm eklenmiştir.

Deprem, sel felaketi ve Maliye Bakanlığının yangın sebebiyle mücbir sebep ilân ettiği yerlerdeki yangın sonucu zayı olanlar hariç olmak üzere, zayı olan mallara ait katma değer vergisi, (Şu kadar ki Vergi Usul Kanununun 315 inci maddesine göre Maliye Bakanlığınca belirlenen faydalı ömürlerini tamamladıktan sonra zayı olan veya istisna kapsamında teslim edilen amortisman tabi iktisadi kıymetlere ilişkin yüklenilen katma değer vergisi ile faydalı ömrünü tamamlamadan zayı olan veya istisna kapsamında teslim edilen amortisman tabi iktisadi kıymetlere ilişkin yüklenilen katma değer vergisinin kullanılan süreye isabet eden kısmı indirilebilir.)

Bu hükme göre, yasal kayıtlardan çıkarılması gereken amortisman tabi iktisadi kıymetlerin amortisman yoluyla itfa edilmemiş olan sürelerine ilişkin KDV'lerinin indirim hesaplarından çekilerek, "İlave Edilecek KDV" olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

İmalatta kullanılmak üzere alınan, imalata girmeden önce bozulma, çürüme gibi nedenlerle kullanılamaz hale gelen ve vasfını kaybeden hammadde, yarı mamul veya ambalaj malzemelerinin zayı olan mallar kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu 278/A maddesi uyarınca raf ömrünün çok kısa olması, bozulması veya son kullanma tarihinin geçmesi gibi nedenlerle insan ve çevre sağlığına zararlı olan, imha edilmesi mecburi ve imha işlemleri süreklilik arz eden her türlü gıda ürünleri ile ilaç ve benzeri emtiaların imha edilmesi ve emtianın emsal bedelinin, takdir komisyonu kararı olmaksızın, ilgili Bakanlık ve yetkili kurum görevlilerinin yer aldığı komisyon tarafından tutanak ile tespit edilmelidir. Bunun dışındaki stokta yer alan ve zayı olan emtiaların emsal bedeli Vergi Dairesi Başkanlığı nezdinde Takdir Komisyonu tarafından takdir edilmelidir.

Bu zayı olan mallara ait indirim konusu yapılan KDV tutarları tespit dönemine ilişkin KDV Beyannamesinde "İlave Edilecek KDV" satırında gösterilmek suretiyle düzeltilmesi gerekmektedir.

Verilen bilgiler doğrultusunda, 31.12.2024 tarihine kadar tüm sayımların tamamlanması ve farklılık bulunması halinde düzeltme kayıtlarının yapılmasını önemle hatırlatırız.

Bilgilerinize sunarız.

Ş.A. Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.